

DR. H. TÓTH ISTVÁN kandidátus (CSc)
egyetemi docens
Károly Egyetem Filozófiai Fakultása
Prága

Átlelkesült életet élni az óvodapedagógiai gyakorlatban

Tűnődés viharidő idején

Nemde, akár ezzel a kérdéssel is kezdek jelen írásomat ez idő tájt:

Helyes úton járunk-e manapság, helyes úton jártunk-e az óvodai nevelési és gondozási tevékenységeinkben eddig?

Mindezt azért firtatom, mert a nyári kánikulában hideg zuhanyként érkezett miniszteriális direktívát és az azt követő világháló-felforrósodást nem kevés zaklatottsággal élhettük át és meg. Nem másról van itt szó, mint az így elhíresült információról, az **ONOAP 2018. 09.01.** dokumentumról.

Tudja valaki, hogy melyik illetékes óvodapedagógiai orgánumban bocsátatott közre véleményezésre, elemzésre, értékelésre, helyesbítésre, szakmai munkaközösségi megbeszélésekre ez, a közvéleményt nyugtalanító, zaklatottá, feszültté tevő rendelet? Tűnődöm arról is, hogy felsőoktatási intézményeink illetékes tanszékeinek a szakmai megnyilvánulásai merre lelhetők fel legalább utólagos megismerésre, okulásul...

Természetes létállapota az embernek, hogy e vonatkozó dokumentum áttekintésekor is különböző amplitúdójú érzelmi és intellektuális lengéseket, sőt kilengéseket él át és meg. Az egyik, a világhálón mostanság is olvasható reakció/komment hangzik ekképpen:

„Aktívan dolgozó óvodapedagógusként felháborít bennünket az a tény, hogy Önnek miniszterként milyen kevés ismerete van arról, hogy egy óvodában mi is zajlik. El sem tudja képzelni, hogy az országban milyen erőfeszítéseket teszünk annak érdekében, hogy a gyermekek mindent megkaphassanak, annak ellenére, hogy jelenleg is több száz óvodapedagógus hiányzik a rendszerből”

– áll a szövegben, amelyik az emberi erőforrások miniszterének, professor dr. Kásler Miklósnak címezett. Ám, nem vagyunk kevesen, sőt egyáltalán nem vagyunk kevesen, akik József Attila Szabad ötletek jegyzékének ezt a citátumát valljuk rendíthetetlenül:

„(...) a felnőtteknek nem irányítaniuk, hanem csak értelmezniük kellene a kicsinyeket.”

Tanulmányozva az ONOAP jelenleg hatályos és vele szembeállított, a módosításokat pirossal kiemelt – 2018. 09. 01-től életbe lépő – változatát, több kérdés is élénk tolu, tolujon is:

1. Valamit nem jól gondoltunk az óvodapedagógiai gyakorlat tervezésekor, valamit nem vettünk figyelembe az óvodapedagógusi hivatás mibenlétéről és kiteljesedéséről, ami az **óvodapedagógus – kisgyermek – család triászát** illeti?

2. Mi van akkor, ha a **kisgyermeknek a játépedagógiában manifesztálódó** (felszínre, kifejezésre jutó; érvényesülő) **mindenek feletti érdeke** összeütközésbe kerül az ONOAP 2018. 09. 01. felségjelzésű dokumentum immár rigorózus (merev, túlságosan szigorú, a kijelentéséhez végletekig ragaszkodó), túlbeszél, politikai árnyékvetüléstől sem mentes szándékával?

A mára kialakult, feszültségtelt helyzetben Fodor Ákos Beszéd című haikuja kívánczik ide a számunkra teljesen egyértelmű szimbólumrendszerével, mintegy megerősítendő eddigi értékelvű, a gyermek érdekeit az óvodai nevelés és gondozás homlokterébe emelt és érvényesített óvodapedagógiai gyakorlatunkat.

*Sírni tud a szó,
magától is. – Ha tudod:
mosolyra tanítsd.*

Az:

- **értékkorientált közösségi nevelés,**
- **a tisztálkodás, így a gondos fogápolás** fókuszban tartása,
- **az egészséges étkezés** tapintatos befolyásolása,
- a nemzeti identitástudatnak a kisgyermekkor érzelmi és tudatvilágához harmonizált alapozása és/vagy erősítgetése,
- a családhoz kötődés személyiséget tisztelő ápolása,
- a kicsinyeknek a bábozásban és a dramatizálásban lépésről lépésre végbemenő formálása, különös tekintettel az alapkompenciákra,
- a világirodalom – értelemszerűen benne a magyar irodalom –mese- és mondakincse, valamint a hagyományőrzés, a hagyományápolás, a hagyománygondozás során érvényesülő legkülönfélébb gyermekjátékfajták

mind-mind **jelenlévők, jelenvalók a magyar óvodapedagógiai hagyományban és a magyar óvodapedagógia jelenkori gyakorlatában is.**

A nyári forráságot inkább fokozó ONOAP 2018. 09. 01. örvendeztető is tudott lenni, amikor megerősített bennünket a **kisgyermekkorban mutatkozó tehetségfelismerés, tehetséggondozás, tehetségápolás** vonatkozásában. Ugyanakkor ne rejtjük véka alá, hogy a mindennapi óvodapedagógiai gyakorlat árnyaltabban foglalkozik a tehetség definíciójával és tipológiájával, nemkülönben a rendkívül sokoldalúan megmutatkozó tehetségkezdeményekkel.

Ami egyértelműen aggályosnak nevezhető az ONOAP 2018. 09. 01. tanulmányozását követően, az a **kulturális értékeknek a keresztény jelzővel ellátott bővítése.** Tiszteletben tartandó és a politikai hisztéria hullámveréseitől mentesítendő az óvodáinkba érkező egyes családoknak a valláshoz, a kultúrákhoz való viszonya – ez is érték, mégpedig európai érték. **Vannak keresztény felekezetű óvodáink,** iskoláink, ezekben az adott felekezet értékrendjéhez következetesen igazodó pedagógusok végzik dolgukat. **És vannak azok az állami fenntartású óvodák** és iskolák, amelyekbe a különböző keresztény felekezetű családok gyermekei mellett ott vannak az útkereső, az értékrendek világát faggató, de még nem egyértelműen keresztény felfogásúnak nevezhető családok gyermekei is.

Nincs annál veszélyesebb, mint európai keresztényként jelzősíteni az egyetemes kulturális értékrendet. Egyébként már az előbbi kijelentésem jelzővel ellátott, nevezetesen: egyetemes – ám éppen ettől lesz szabad, feszültségmentesített, ezáltal az óvodai nevelő-gondozó munkában árnyalt, sokoldalú bemutatást lehetővé tevő.

Mindenkinek voltak, lehetek álmai a 21. századot várva – nekem is megvoltak természetesen; azt kívántam a 21. századtól, hogy többféle közösségi arculatot, identitást megengedő nézetű legyen, hogy tűnjenek el azok, akik önző, egoista érdekekből kiindulva ítélik meg a kultúrákhoz, a vallásokhoz tartozókat. Vágytam, hogy végre baráttá váljék mindenki, akiket most a rájuk kényszerített együt-cás, kormánykurzust követő csoportidentitás sajnálatosan elválaszt.

Az előzőekben fejtegetett, a kulturális értékrendhez illeszkedve helyezem ide *Juhász Ferencnek a Pacsirta szívében* című himnikus vallomásának részletét, mert **aki pedagógus, az mindig a gyermek-re, a tanítványra kiáradó szeretetével, türelemmel végzi mindennapi teendőit.**

„Mert a szeretet a látás. Mert a látás a szeretet. Mert a szeretet a Minden. Mert a szeretet a min-denség-teremtő ős-erjedés. Mert a szeretet a nem-látható, mégis tapintható Isten. Mert a szeretet a Világ Világossága. A szeretet hit és magasság, a létté-megvalósulás egyetlen bizalma, mámor és bizonyosság, a szégyennélküliség meztelen emberpárja, férfi és nő közös szabálya, bizonyos hatálya, kettősség az egyben, egy a kettős jövő-adakozásban. A szeretet a homálytalanság ember-fény-ragyogása... A szeretet az a gyönyörű anyag, az a csoda aranyrög, amely átvilágítva min-dent, eggyé szövi a magányos vagy társas egyedeire bomlani és hullani akaró világot. A szeretet az a végtelenné erjedő fényháló, amelyben a világegyetem lebeg, lüktet, tenyészik, burjánzik, ön-magát megvalósítva szilárdul és dobog.”

Az ONOAP 2018. 09. 01. ezt is kimondja: *„A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei kö-zötti oktatási tér kialakítása érdekében azóvoda akülhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törek-szik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.”*

Legyünk körültekintők, legyünk megfontoltak az előbbiekkal összefüggésben, mert **rendkívül vékony jégre tévedhetünk úgynevezett nemzeti együttműködési érzülettől felkorbácsoltan!**

Magam is nem kevés ismerettel rendelkezem a trianoni határainkon túl kialakult, működőmagyar nyelvű óvodai, valamint alap- és középiskolai, továbbá felsőoktatási intézményháló-zatokról. Ezek túléltek bizonyos megrázkódtatásokat, majd a rendszerváltoztatásokat követően előbb-utóbb, de újjászervezték őket, korszerűsítették programjaikat, tanterveiket, taneszközkészletüket, küldetésnyilatkozataikat, épületeiket, nevelési, oktatási, tanítási, kutatási esz-közállományukat. Ők minden igyekezetükkel és mi, anyaországbeliek minden igyekezetünkkel erősí-tettük 1989-től fokozatosan és harmonikusan, sosem erőltetetten az együttműködést a Kárpát-medencei óvodai szolgálatok, hálózatok, intézmények között cserelátogatások, konferencia-meghívások, óvodai nevelési-gondozási programelemzések keretében, nyári szakmai továbbképzések alkalmakkor.

És ne hallgassuk el, hogy **ott vannak a magyarországi hagyományápoló, hagyománygondozó, hagyományörző óvodák.** Ilyen módszertani központ például a jászszentlászlói Szent László Óvoda és Bölcsőde –, melyek határainkon innen és túl is évtizedek óta gazdag, értékes együttműködési kapcsolatrendszerekkel rendelkeznek – meg ne feledkezzünk azokról, mint például a csomádi Napsugár Óvo-da és Bölcsőde –, aztán vessük csak vigyázó tekintetünket a Néphagyományörző Óvodapedagógusok Egyesülete tiszteletre méltó munkájára. Lapozzunk bele a Néphagyományörző Óvodai Program (1997) és a Néphagyományörzés az óvodában (1991., 1998., 2003.) ma is és a holnapokban is időszerű, gaz-dag tartalomvilágú kötetekbe.

Az Óvodai Nevelés című folyóirat is rendre-sorra teret adott, bemutatkozási lehetőségeket nyújtott az anyaország határain túl tevékenykedő magyar nyelvű óvodapedagógusok számára – ezt a lehetőséget minden bizonnyal újabb alkalmak követik.

Beszélik a népek, és sokat látott pedagógusként, erre-arra forgott néprajzusként bátran állítom, hogy nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja – szóval: hallani, hogy videófilmek segítik majd az ONOAP 2018. 09. 01. sikeres pályafutását. Nos, ha erről van szó, avagy csupáncsak hasonlóról is, akkor nem **az ismeretközvetítés képernyőfüggő didaktikus módszerei helyeződnek előtérbe** éppen **a kisgyermekkor** személyiségfejlődés totalitását (teljességét, összességét) biztosító szabad, részben szabad és irányított **játéktevékenységek rovására?**

Nem zárszó gyanánt, inkább megerősítésül:

- a) átlelkesült életet élni az óvodapedagógiai gyakorlatban pedagógiai-pszichológiai és ezen irányultságú szakmai elkötelezettséggel élhetünk – politikai cunamiktól mentve;
- b) óvodapedagógiai hitvallásunk és mindennapi nevelő-gondozó munkánk középpontjába állítandó – továbbra is! – a tevékenységbe orientált, szemlélődésre, hozzáadásra (feladatépítésre), haszonelvűségre épülő gondolkodtató, a kreativitást-alkotást erősítő és az intelligenciát fejlesztő felszabadult szabad játék.